„Každá generace zde zanechala stopu a každé dítě zde našlo začátek své cesty“

150 let vzdělanosti v Těškovicích - od rakouské monarchie do digitálního věku (1876–2026)

Není mnoho budov, o kterých lze říci, že v sobě nesou otisk celých generací. V roce 2026 si naše obec připomíná významné jubileum 150 let od chvíle, kdy se v Těškovicích začala psát oficiální historie moderního školství.

Začátek v časech monarchie a střet o český jazyk (1876–1896)

Před rokem 1876 probíhala výuka v provizorních prostorách, nejčastěji v domě č. 44. Zlom přišel v letech **1875–1876**, kdy byla nákladem 8 500 zlatých postavena nová zděná budova. V této době, za rakousko-uherské monarchie, nebylo budování českých škol samozřejmostí. Místní úřady v Bílovci byly německé, takže si čeština musela své místo ve školách vybojovat přes mnohé úřední překážky. Výstavbu umožnila finanční pomoc hraběte Theodora Falkenhayma, majitele velkostatku v Kyjovicích a poslance slezského zemského sněmu, zbytek hradila obec prostřednictvím půjček. Budova zahrnovala učebnu a prostory pro učitele.

Už od začátku se školní rok tradičně doprovázel bohoslužbami v místním kostele, což ukazuje význam školy pro obec.

Od svého založení v roce 1876 škola vzdělává děti z Těškovic i z okolních vesnic Bítova a Výškovic.

Prvním řídícím učitelem se v září 1876 stal Jan Mohsler, rodák z Hlučínska. Přinesl do Těškovic zkušenost z regionu, kde byl národní tlak ještě citelnější. Na Hlučínsku (tehdejší Prusko) byla od roku 1872 vyučovacím jazykem pouze němčina. Jeho působení však bylo krátké – kvůli pokročilé tuberkulóze musel již v říjnu 1877 odstoupit. V těžkém období, kdy hrozilo, že škola ztratí své vedení, se projevila síla místní samosprávy: školu dočasně spravovali členové školské rady – rolník Šimon Zaydlar a hostinský Jakub Zaydlar. Tito muži nebyli jen správci, stáli za českou školou v době, kdy rakouské úřady stranily německému školství.

V období let 1877 až 1920 působili na škole v postupném pořadí jako ředitelé Julius Steigel, Vilém Piš a Jan Rajnoch.

Jan Fuksík (1896–1920) Škola i kolébka obecní knihovny

Skutečný rozkvět přineslo škole působení Jana Fuksíka. Nebyl „pouhým“ učitelem. Byl to představitel vlasteneckého učitelstva přelomu století. Jako zapálený patriot byl aktivním členem Matice opavské (později Slezské), spolku, bez kterého by česká kultura ve Slezsku jen těžko přežila. Matice opavská v roce 1883 otevřela v Opavě soukromé české gymnázium, které bylo první českou střední školou ve Slezsku.

Fuksík prosadil, aby školní knihovna obsahovala nejnovější české tisky a organizoval v Těškovicích osvětové přednášky pro dospělé. Díky němu se škola stala centrem českého života a národního uvědomění, což místním pomohlo ustát těžké časy první světové války. Fuksík inicioval vznik obecní knihovny, která byla původně umístěna přímo v budově školy. O knihovnu se zpočátku starali sami učitelé, díky kterým se škola stala kulturním středem celé vesnice.

Jako dlouholetý řídící učitel byl Jan Fuksík hlavní postavou místní školní rady. V té době (konec 19. století) byli učitelé povinně sdružováni v učitelských spolcích v rámci politických okresů:

Učitelský spolek v Bílovci: Jan Fuksík byl aktivní v českých učitelských organizacích, které spadaly pod bílovecký okres (kam Těškovice tehdy náležely) a zasazoval se o modernizaci výuky v malotřídkách.

Hospodářské spolky: V zemědělských obcích, jako jsou Těškovice, učitelé často radili rolníkům a byli členy hospodářských spolků, které pomáhaly s modernizací zemědělství.

Vzhledem k tehdejšímu úzkému propojení školy a církve se Jan Fuksík podílel na činnostech spojených s místní farností a náboženskými bratrstvy, která měla v regionu silnou tradici.

Jan Fuksík byl v regionu vnímán především jako "národní buditel". Jeho hlavní působiště byla škola v Těškovicích, ale skrze své členství v Matici opavské a dalších pedagogických sdruženích měl vliv na celé širší Opavsko a Bílovecko. Když v roce 1920 odcházel do výslužby, opouštěl instituci, která byla respektována i v dalekém okolí.

Ludvík Rozsypal (1920–1929) Rozvoj demokratického školství

Po vzniku československé republiky se o rozvoj demokratického školství v Těškovicích zasloužil ředitel Ludvík Rozsypal.

Alois Myška (1929–1938) První republika

Vznik samostatného Československa znamenal konec tlaku na poněmčování. Těškovice tehdy byly pevnou součástí pásu českých obcí (Kyjovice, Pustá Polom či Budišovice). Pod vedením Ludvíka Rozsypala a následně Aloise Myšky škola zažila velký kulturní rozmach. Myška byl renesanční osobností: obecní kronikář, kapelník místních muzikantů a zapálený správce knihovny.

Vedle své pedagogické činnosti vynikal jako:

Kronikář: Právě jemu vděčíme za precizní zápisy v obecní kronice, které dodnes slouží jako původní zdroj pro studium historie obce. Psal dokonale čitelně a přesně popisoval tehdejší dění.

Hudebník a kapelník: Myška věřil, že hudba zušlechťuje ducha. V obci vedl pěvecký kroužek a aktivně podporoval místní muzikanty, čímž položil základy těškovické hudební tradice.

Zapálený správce knihovny a osvětový autor: Podílel se na tvorbě metodických příruček pro malotřídní školy, kde zdůrazňoval propojení školy s přírodou a životem na vsi.

Ne všem se tehdejší probíhající změny líbily. Tehdejší místní farář P. Josef Hlaváč si stěžuje na měnící se poměry v obci v zápisu KRONIKY FARNOSTI TĚŠKOVICE: „Náboženské poměry ve škole se zhoršují – nepřátelský poměr mezi učiteli a knězem se přiostřuje.“

Poznámka a povzdechnutí z pera faráře P. Josefa Hlaváče, zmiňující tehdejší poměry v Těškovicích a mimo jiné dodává: “Jinak zdejší lid, zvláště mužové, poměrně málo čtou. Zato je značně rozšířeno používání lihových nápojů. I do piva a černé kávy si přilévají rumu, do čaje dávají aspoň tolik rumu, kolik vody. Notorických pijáků však zde není, mimo tři nebo čtyři…“.

Okupace, jazyková nadvláda a válečné škody (1938–1945)

Po Mnichovu nastalo v říjnu 1938 temné období. Dne 10. října 1938 bylo připojeno Bílovecko, Opavsko, Novojičínsko (tak zvané „páté pásmo“) k německé říši. V tom byly zahrnuty i Těškovice. Těškovice se tak staly součástí Říše. Říšská župa Sudety (německy Reichsgau Sudetenland, zkráceně „Sudetská župa“, něm. Sudetengau) byl správní útvar a součást nacistického Německa v letech 1939–1945. Správním a politickým centrem Sudet byl Liberec.

Po připojení Těškovic k Německé říši odešli všichni tři učitelé do Československé republiky (druhá Československá republika zanikla po obsazení Němci 15. března 1939 za vzniku protektorátu Čechy a Morava). Po Dušičkách byli ustanoveni noví učitelé jako prozatímní. V Bílovci byla zrušena škola měšťanská, zdejší žáci, kteří ji navštěvovali, se vrátili do obecné školy.

Franz Pawlitschek (1938–1939) Správu školy na krátkou dobu převzal Franz Pawlitschek, později Otakar Šindler.

Otakar Šindler (1939–1950)

Rodák z Třebovic se ocitl v nelehké pozici. Jako zkušený pedagog musel lavírovat mezi přísnými nařízeními sudetské správy a svou loajalitou k českým dětem.

V českých školách v Sudetech v té době došlo k radikální proměně podle říšských osnov:

Hodinová dotace: Podle obecných nařízení pro „obecné školy“ v Sudetech s vyučovacím českým jazykem byla němčina dotována v rozsahu 8 až 12 hodin týdně již od prvních ročníků, čímž fakticky vytlačila mateřský jazyk z pozice hlavního vzdělávacího nástroje. Vydáním výnosu dne 14. listopadu 1938, autorem byl školní inspektor a fanatický nacista Jedlitschka, čeština se mohla používat pouze po nějakou dobu jako dorozumívací jazyk. Tento výnos ponechal ve školách s českým vyučovacím jazykem češtinu jen jako vyučovací předmět, ostatní předměty tedy počty, věcné učení, kreslení, zpěv a tak dále měly být vyučovány německy! Jenže v Liberci byl pak tento již vydaný výnos jako příliš radikální zamítnut. Pan inspektor Jedlitschka se tedy dal na ústup a ústně všem řídícím škol oznámil neplatnost tohoto nařízení od ledna 1939. Všechny předměty tedy byly vyučovány česky, jen němčina byla zavedena od 2. postupového roku jako povinný vyučovací předmět. Od tohoto školního roku počínaje i veškeré úřední knihy a tiskopisy vyjma školních zpráv a propouštěcích vysvědčení byly výhradně německé, i na školní budově směl být výhradně německy nápis „Volksschule“ (Lidová škola). Všechny české časopisy byly zastaveny a směly se odebírat jen německé. Počet žáků se pohyboval okolo 140.

V letech 1944 – 1945, koncem války, byla škola zčásti použita jako noclehárna pro uprchlíky a lazaret pro zraněné. Vyučování se tehdy konalo jen krátce a spíše formou zadávání úkolů.

Válečné škody: V dubnu 1945 se obec ocitla v linii fronty. Škola byla společně s kostelem těžce poškozena dělostřelbou. Celkové válečné škody v obci byly vyčísleny na 3 976 500 Kčs. Budova byla po osvobození nepoužitelná a sloužila krátce jako lazaret, než se do ní po náročných opravách mohla vrátit výuka.

Josef Tichý (1950–1951) Krátké poválečné působení

Karel Krayzl (1951–1978) Období budování

Po osvobození a počáteční obnově školy ještě za působení Otakara Šindlera pokračovala obnova pod vedením Karla Krayzla (1951–1978), který školu spravoval rekordních 27 let.

Karel Krayzel je osoba poválečného školství v Těškovicích.

Krayzel nebyl jen ředitelem, byl to:

Budovatel: Pod jeho vedením byla poškozená budova nejen opravena, ale i modernizována.

Veřejný činitel: Byl činitelem kulturních akcí a divadelních představení v obci.

Mateřská škola: Byla v budově základní školy poprvé zřízena v letech 1948 – 1951. V roce 1951 byla činnost školy ukončena, údajně pro nedostatek kvalifikovaných učitelek a vybavení bylo odvezeno do Pusté Polomi. Po krátké přestávce byla obnovena v roce 1957. Prostory se postupně modernizovaly, byl zaveden vodovod (1962/63) a nová elektřina. Od roku 1959 začala MŠ poskytovat i stravování. Od roku 1957do roku 1981 vedla mateřskou školu Květoslava Potůčková.

Jana Gráfová (1978–1999)

Přestože v polovině 60. let došlo k dočasnému úbytku dětí kvůli stěhování mladých lidí do měst, stav v mateřské škole se brzy stabilizoval na 55 dětech, což začalo být pro staré prostory neudržitelné. Zlomovým okamžikem byl rok 1976, kdy byla zahájena výstavba nové, samostatné budovy mateřské školy v rámci „Akce Z“. Stavba byla prováděna za vydatné pomoci místních občanů. Pamětníci vzpomínají na neuvěřitelnou obětavost – například v prosinci 1979 stolaři a řemeslníci pracovali i přes svátky a spali přímo v budově, aby se stihl termín. Dokončení budovy podpořila i nenávratná půjčka 300 000 Kčs od Severomoravských lesů Krnov. Slavnostní kolaudace proběhla 17. prosince 1980 a nový provoz v nové budově byl zahájen 2. ledna 1981. Po Květoslavě Potůčkové nastoupila do vedení mateřské školy Hana Stanovská a vedla ji do roku 1996.

Pavla Sochorová (1996) Poslední ředitelka samostatné MŠ před sloučením

Miroslav Čmelík (2003–2015) První statutární ředitel sloučené základní a mateřské školy.

Předělem v novodobé historii byl 1. leden 2003, kdy došlo ke sloučení mateřské školy a školní jídelny se základní školou a v čele této spojené organizace stanul Miroslav Čmelík. Po tomto sloučení pokračovala Pavla Sochorová ve funkci vedoucí učitelky mateřské školy.

Soňa Jarošová (2015) Modernizace pro 21. století

Po období vedení Miroslava Čmelíka nastoupila do čela školy v roce 2015 současná ředitelka Soňa Jarošová.

Za doby vedení Soni Jarošové prošla škola v letech 2018 až 2019 největší rekonstrukcí a modernizací. Již sice dříve byla budova školy vícekrát částečně modernizována – např. v 80. letech dostala ústřední vytápění, nová okna, dveře a šatny. Nyní ale se stará budova školy č. p. 92 s využitím dotací dočkala totální rekonstrukce, která propojila historický ráz s moderními nároky:

vznikla specializovaná učebna pro informatiku, environmentální učebna a přírodní zahrada, která slouží jako venkovní edukační prostor. Došlo k modernizaci zázemí pro pedagogy, vznikla sborovna pro pedagogy.

Škola se však pod jejím vedením neproměnila jen stavebně, ale především obsahově:

Úspěšnost žáků: Dlouhodobou vysokou kvalitu výuky v těškovické malotřídce potvrzuje, že v posledních více než deseti letech jsou žáci pátých tříd pravidelně a úspěšně přijímáni na víceletá gymnázia a to na Gymnázium v Bílovci.

Kulturní přesah – dětský pěvecký sbor Jasmínek: Soňa Jarošová pokračuje v tradici učitelů-osvětářů vedením dětského pěveckého sboru Jasmínek. Tento sbor se stal neodmyslitelnou součástí obecních slavností, vítání občánků i vánočních koncertů, čímž škola pod jejím vedením nadále plní roli kulturního centra obce.

Zásadní podíl na úspěších školy má zřizovatel, zejména pan starosta Martin Sedlák a všichni zastupitelé. Zřizovatel aktivně podporuje projekty, zajišťuje finanční i organizační zázemí. Osobní angažovanost a vstřícnost vůči potřebám školy byly a jsou klíčové pro získání dotací a realizaci inovativních projektů.

Přání škole do budoucna

Dnešní ZŠ a MŠ Těškovice s úctou opatruje svůj 150letý odkaz. Není to jen budova z cihel a malty, je to živá kronika Těškovic. Škola ukázala, že dokáže spojit úctu k tradici s moderními přístupy. Do budoucna naší základní a mateřské škole přejeme, aby se nadále rozvíjela, udržela kvalitu výuky a propojovala osvědčené tradice se současností.

Seznam ředitelů v čele školy (v chronologickém pořadí)

Základní škola (a později sloučená škola včetně Mateřské školy)

- **Jan Mohsler (1876-1877): První ředitel, položil základy školy; odstoupil kvůli tuberkulóze.**
- **Šimon a Jakub Zaydlarovi (1877): Prozatímní správa školy místním rolníkem a hostinským.**
- **Julius Steigel (1877–1886): Upevnění pozice české školy.**
- **Vilém Piš (1886–1895): Spoluzakladatel Sboru dobrovolných hasičů Těškovice.**
- **Jan Rajnoch (1895–1896): Krátké působení pedagoga ze Starého Jičína.**
- **Jan Fuksík (1896–1920): Vlastenec, iniciátor obecní knihovny a rozvoje divadla.**
- **Ludvík Rozsypal (1920–1929): Rozvoj demokratického školství po vzniku ČSR.**
- **Alois Myška (1929–1938): Obecní kronikář a kapelník, podpora propojení školy s přírodou.**
- **Franz Pawlitschek (1938–1939): Řízení školy po záboru Sudet.**
- **Otakar Šindler (1939–1950): Správa v době okupace a poválečné obnovy.**

- **Josef Tichý (1950–1951): Krátké poválečné působení.**
- **Karel Krayzel (1951–1978): Nejdéle sloužící ředitel (27 let), organizátor kultury a oprav.**
- **Jana Gráfová (1978–1999): Ředitelka v období transformace a stavby nové budovy MŠ.**
- **Miroslav Čmelík (1999–2015): První statutární ředitel po sloučení ZŠ a MŠ v roce 2003.**
- **Soňa Jarošová (2015): Rozsáhlá modernizace budovy, digitalizace a vedení sboru Jasmínek.**

Mateřská škola (před sloučením)

- **Otakar Šindler (1948–1951): Pověřen vedením při prvním otevření MŠ.**
- **Květoslava Potůčková (1957–1981): Vedla školu od zemědělského útulku po novou budovu.**
- **Hana Stanovská (1982-1996): Nastoupila po paní Potůčkové.**
- **Pavla Sochorová (1996): Poslední ředitelka samostatné MŠ před sloučením.**

Autor: Mgr. Soňa Jarošová, MBA

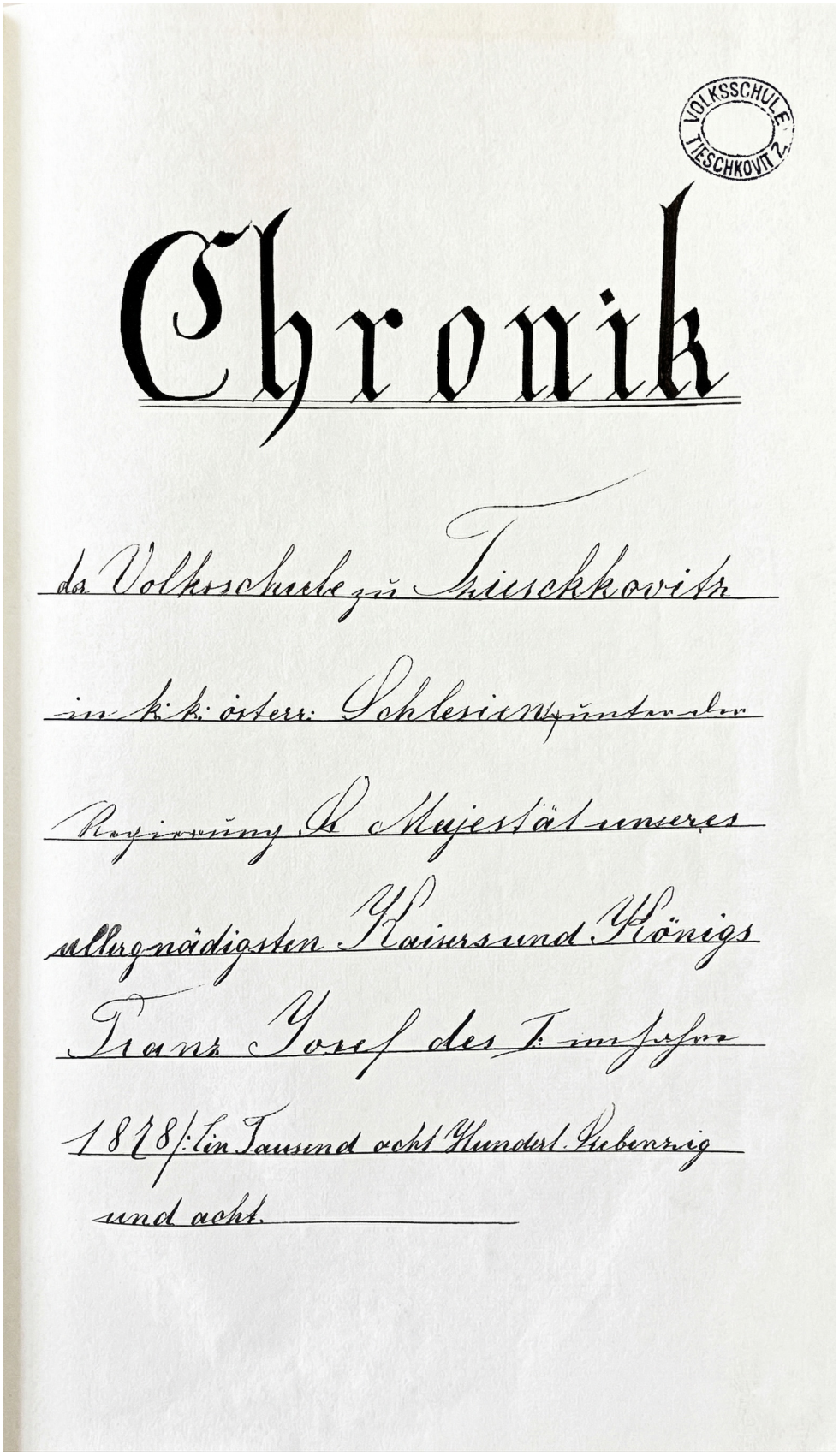
Čerpáno ze zdrojů:

1) Jan FRYČKA Historický vývoj obce Těškovice (1850-1989) Bakalářská Diplomová Práce

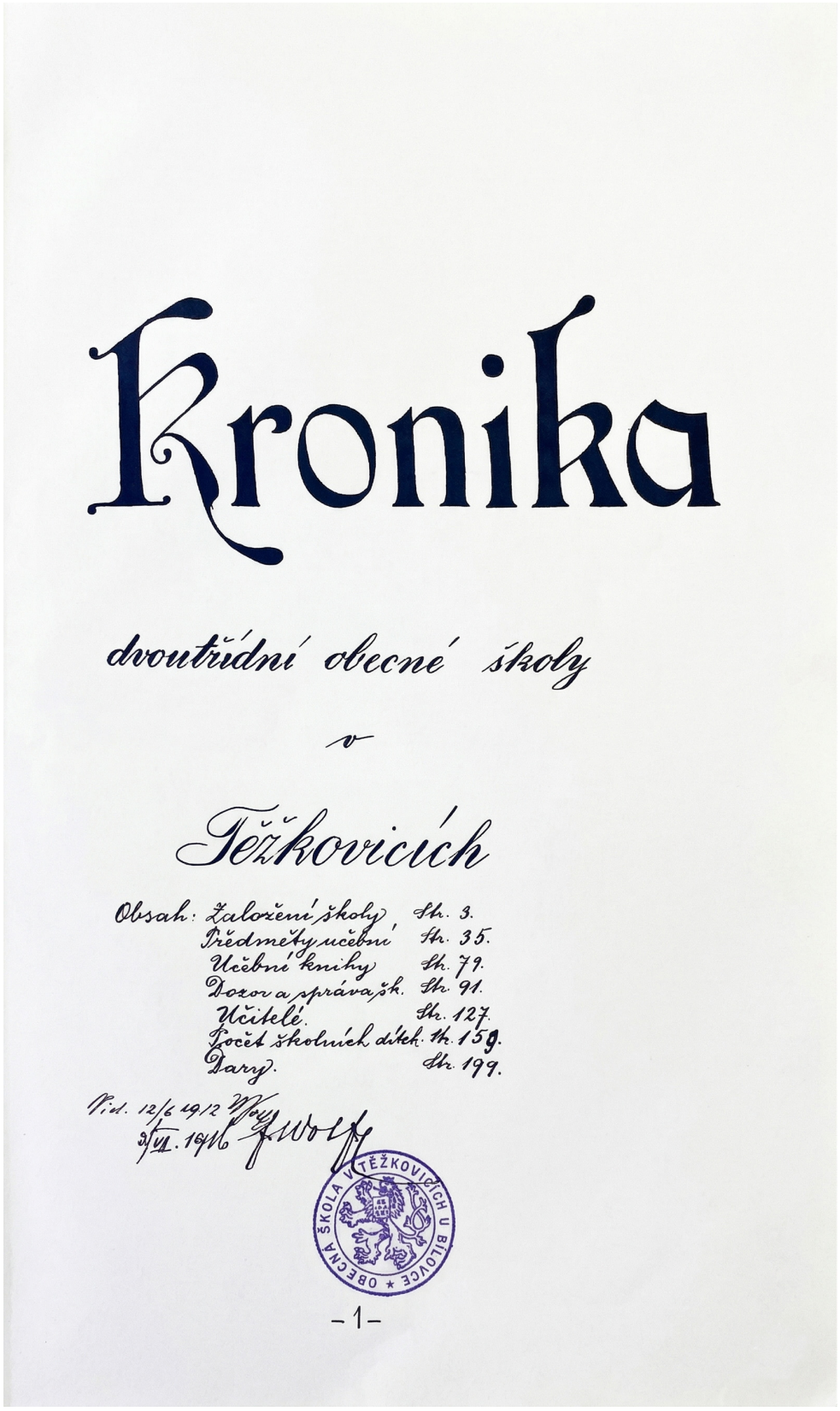
2) Z KRONIKY FARNOSTI TĚŠKOVICE LÉTA 1910 – 1939

3) ŠKOLNÍ KRONIKY ZŠ A MŠ TĚŠKOVICE (Zemský archiv v Opavě)

[1] Školní kronika z roku 1878

[2] Školní kronika z roku 1912

Kronika

dvoutřídní obecné školy

v

Těžkovicích

Obsah:

Založení školy Str. 3.
Předměty učební Str. 35.
Učební knihy Str. 79.
Dozor a správa šk. Str. 91.
Učitelé. Str. 127.
Počet školních dítek. Str. 159.
Dary. Str. 199.

Vid. 12/6 1912
3/11. 1916

OBECNÁ ŠKOLA V TĚŽKOVICÍCH U BÍLOVCE

– 1 –

[3] Školní budova 1933–1934 (původní poškozený snímek restaurován a poté kolorován)

[4] Školní budova 80. léta (původní poškozený snímek restaurován a poté kolorován)

[5] I.třída 1933–1934 (původní poškozený snímek restaurován a poté kolorován)

[6] I.třída 1939–1940 (původní poškozený snímek restaurován a poté kolorován)

farář P. Josef Hlaváč a Otakar Šindler

[7] List školní kroniky ZŠ a MŠ Těškovice

HANA MAZUROVÁ, MARIE LORKOVÁ, RENATA JEDLIČKOVÁ, ZDISLAVA LINDOUSKÁ, PETRA LORKOVÁ, JANA CHMELOVÁ, DANA STŘELCOVÁ, JINDRA CNHEISEROVÁ PAULA SOCHOROVÁ, DAGMAR KRAJZLOVÁ, MIROSLAV ČMELÍK, JANA ŠENKOVÁ, MAGDA SROKOVÁ

[8] List školní kroniky ZŠ a MŠ Těškovice

HANA MAZUROVÁ, DAGMAR KRAYZLOVÁ, LUDMILA MAZUROVÁ
LIBUŠE VRŽEŠKÁ, JANA GRAŤOVÁ, MIROSLAV ČMELÍK
HANA STANOUSKÁ